

Przeczytaj fragment tekstu Joanny Bator pt. „Podziwianie, zachwycajcie się” z książki „Rekin z parku Yoyogi”.

Luty to na wyspie Honsiu czas kwitnienia *ume*, śliw. W przeciwieństwie do *sakury*, sławnych drzew wiśniowych, śliwy są skromniejsze. Ich kwiaty, we wszystkich odcieniach różu, od jasnego jak dziecięcy policzek do głębokiej fuksji, trzymają się na gałęziach uparcie i długo. Pachną oszalamiająco. Zapach śliw to słodycz podszyta słoną bryzą i ten aromat na zawsze połączony jest w mojej pamięci z Japonią, to olfaktoryczny odpowiednik piątego smaku *umami*, który odkryty został dzięki wrażliwości japońskiego podniebienia profesora Kikunae Ikedy. Gdy spadnie śnieg, taki, jak zdarza się w Tokio najwyżej raz w roku, gwałtowny, mokry, zanikający w ciągu kilku godzin, mieszkańcy miasta biegną tam, gdzie rosną *ume*. Fotografują delikatne różowe kwiaty z czapeczkami śniegu i kroplami wody. Matki z dziećmi, pracownicy spieszący po lunchu do biur, starszuszowie, którzy w tym kraju są zwykle posiadaczami najdroższego sprzętu fotograficznego. Wszyscy fotografują. Bywa, że na jedną śliwę, a są to drzewa drobne i niewysokie, przypada kilkanaście osób ogarniętych pragnieniem utrwalenia piękna. Na kampusie mojego uniwersytetu, otwartym dla mieszkańców dzielnicy, nieraz musiałam walczyć o dobre stanowisko, choć zdarzało się też, że jakiś uprzejmy człowiek wskazywał mi wyjątkowo, jego zdaniem, urodziwy kwiat, na szczególnie ukształtowanej gałęzi. Yukio Mishima mógł napisać *Wiosenny śnieg* tylko tu, gdzie mieszkańcy potrafią podziwiać kwiaty wyrosłe nawet na cmentarzysku, przez które przeszło tsunami.

Urodą *ume* można się cieszyć przez kilka tygodni. To dla wielu Japończyków jest argument przeciw śliwom i za wiśniami, bo w estetyce tego kraju ulotne piękno cenione jest wyjątkowo wysoko. Rozmowy o tym, czy woli się wiśnie, czy śliwy, czy może jednak najbardziej zachwyca nas bujny urok kwitnących drzew brzoskwiniowych, nie należą do rzadkości. Gdy zostałam o to zapytana po raz pierwszy i okazało się, że podobnie jak moja japońska rozmówczyni wolę *ume*, bo wchodzę w wiek, gdy raczej trwałość piękna leży mi na sercu niż jego oczywiste przemijanie, zostało odebrane jako oznaka głębokiego duchowego pokrewieństwa. Podoba mi się japońska powaga w kontemplowaniu piękna, kiedy grupa starszych panów z ogromnymi obiektywami, w kapelusikach i kamizelkach jak reporterzy wojenni, fotografuje pierwszy rozkwitły kwiat, który zapowiada nadejście wiosny. Takie obrazki można zobaczyć w reprezentacyjnych parkach i na małych skwerach, na górskich szlakach i w wielkich betonowych miastach.

olfaktoryczny - odbierany węchem, węchowy

umami - piąty smak oprócz słodkiego, słonego, kwaśnego i gorzkiego

I. Zadania do tekstu

1. Narrator w tekście:

- ☒ A) ujawnia własne doświadczenia ☐ B) nie wyraża własnej opinii
☐ C) stara się zachować neutralność wobec opisanego zjawiska ☐ D) jest osobą młodą

2. Charakterystyczne dla Japończyków jest:

- ☐ A) sadzenie drzew owocowych w mieście ☒ B) podziwianie tego co delikatne, unikalne
☐ C) fotografowanie podczas przerwy w pracy ☐ D) ukazywanie w sztuce kwiatów śliwy

3. Podkreślony fragment:

- ☐ A) wyraża tęsknotę za Japonią ☐ B) nie odnosi się do świata przedstawionego
☐ C) ma charakter oceniający ☒ D) zawiera metaforę działającą na zmysły

4. Japońskie słowo *sakura* oznacza:

- ☐ A) kwitnienie ☐ B) wiosenny śnieg ☐ C) śliwy ☒ D) wiśnie

5. Według informacji zawartej w tekście:

- ☐ A) Japończycy bardziej od kwiatów śliw cenią kwiaty wiśni
☒ B) opinie w sprawie kwiatów wiśni i śliw są różne
☐ C) śliwy kwitną krócej i mniej intensywnie od wiśni
☐ D) Japończycy nie lubią się spierać o wyższość wiśni nad śliwami

6. Opisane zjawisko, które wywołuje gorączkę fotografowania:

- ☐ A) można obserwować przez kilka tygodni ☒ B) zdarza się w wyjątkowych warunkach atmosferycznych
☐ C) angażuje uwagę głównie osób starszych ☐ D) występuje tylko w parkach miejskich

II. Zadania do lektur

7. Fraszka do gór i lasów ukazuje:

- ☐ A) głównie piękno przyrody ☒ B) zmienność ludzkiego losu
☐ C) uroki młodości ☐ D) tęsknotę za podróżowaniem

8. We fraszce do gór i lasów podmiot liryczny nie wymienia:

- ☐ A) swoich podróży ☐ B) okresów życia człowieka
☐ C) różnych ról społecznych ☒ D) korzyści wieku dojrzałego

9. Zwrot do Boga występuje we fraszce:

- ☒ A) *Na dom w Czarnolesie* ☐ B) *Na swoje księgi*
☐ C) *Do gór i lasów* ☐ D) *Do fraszek*

10. Tytułowy doktor Hiszpan z fraszki Kochanowskiego:

- ☐ A) namawia towarzyszy do biesiadowania ☐ B) wpuszcza biesiadników do swojej komnaty
☒ C) wcześniej opuszcza uczujących towarzyszy ☐ D) nie daje się zmusić do opróżnienia dzbanka

11. W utworze *Do fraszek* podmiot liryczny:

- ☒ A) ukazuje fraszki jako labirynt ☐ B) zachęca, by z fraszek wyczytać jego prawdziwe myśli
☐ C) porównuje poetę do rzemieślnika Dedala ☐ D) przekonuje, że fraszki opisują radosne momenty życia

12. *Statek tych czasów nie płaci,/ Pracą człowiek próżno traci.*- słowa fraszki *Na swoje księgi* sugerują, że:

- ☒ A) powaga i pracowitość nie przynoszą korzyści ☐ B) wysiłek pracujących jest kiepsko opłacany
☐ C) sumienną pracą trudno zdobyć coś stałego, niezmiennego ☐ D) nie warto pracować bez zapłaty

13. *Fraszki nieprzeplacone, wdzięczne fraszki moje [...]* - cytat:

- ☒ A) jest fragmentem apostrofy ☐ B) stanowi metaforę
☐ C) wskazuje, że utwór należy do liryki opisowej ☐ D) zawiera uosobienie

14. Dialog może występować w utworach:

- ☐ A) epickich i dramatycznych ☐ B) dramatycznych i lirycznych
☐ C) epickich ☒ D) wszystkich wymienionych wyżej

15. Zastosowanie alegorii jest typowe dla:

- ☐ A) satyry ☐ B) fraszki ☐ C) ballady ☒ D) bajki

III. Nauka o języku

16. Archaizm zawarty jest w cytacie:

- ☐ A) *Ale śmiechy, ale żarty/ Zwykły zbierać moje karty.*
☐ B) *Dziś żak spokojny, jutro przypasany/ Do miecza rycerz.*
☒ C) *Od jednej przyszło aż więc do dziewięci,*
☐ D) *Wywieść go móc nie będą, tak tam ścieżki mylne.*

17. Czasownikiem przechodnim jest:

- ☐ A) ulecieć ☒ B) zasiać ☐ C) brzmieć ☐ D) wrócić

18. Wypowiedzenie *Pierwszy zbiór fraszek Kochanowskiego został wydany w 1584 roku.*:

- ☒ A) zawiera orzeczenie imienne ☐ B) jest zdaniem bezpodmiotowym
☐ C) zawiera przymiotnik ☐ D) jest równoważnikiem zdania

19. Zdaniem współrzędnie złożonym przeciwstawnym jest:

- ☐ A) Mimo że kupił narty, nie założył ich. ☒ B) Kupił narty, ale nigdy ich nie założył.
☐ C) Kupił narty, toteż wyjechał na zimowisko. ☐ D) Ponieważ kupił narty, wyjechał na zimowisko.

20. Podmiot logiczny jest w zdaniu:

- ☐ A) Szukajcie uważnie śladów na śniegu. ☒ B) Zimą w koło paśnika nie brakuje tropów saren.
☐ C) Zatarło wszystkie ślady. ☐ D) Tropy zwierząt i ślady ludzi zawiodły nas do leśniczówki.

21. Imiesłowem przymiotnikowym czynnym jest:

- ☐ A) znaleziony ☐ B) szukając ☒ C) szukający ☐ D) znalazłszy

22. Funkcji orzeczenia nie pełni wyraz:

- ☐ A) uszyto ☐ B) uszyjmy ☒ C) szycie ☐ D) szyli

23. Kolokwializm pojawił się w wypowiedzi:

- ☐ A) Ojciec skoczyłby za nim w ogień. ☐ B) skoczna muzyka
☐ C) Wyjazd za granicę był skokiem na głęboką wodę. ☒ D) Zaraz skoczę po klucz.

24. Uproszczenie grupy spółgłoskowej następuje w wymowie wyrazu:

- ☐ A) strzyc ☐ B) brzdąc ☐ C) szkło ☒ D) zjadłszy

25. Trzy głoski bezdźwięczne są w wyrazie:

- ☐ A) mrożony ☒ B) kosztowny ☐ C) bliski ☐ D) darmowy

26. Udźwięcznienie pojawiło się w wyrazie:

- ☒ A) choćby ☐ B) każdy ☐ C) słuszny ☐ D) kluska